

INITSIAAL PURJEKA JA PAPAGOIGA

PIRET RAUD

*Initsiaal purjeka
ja
papagoiga*

 TÄNAPÄEV

Toimetanud Jane Lepasaar
Kujundanud Dan Mikkin
Küljendanud Villu Koskaru

© Piret Raud ja Tänapäev, 2018
Raamatu avaldamist on toetanud Eesti Kultuurkapital
Trükitud oü Greif trükikojas

ISBN 978-9949-85-381-6
www.tnp.ee

..

*L*innusulg Eda käes paindub, kui ta niiskele liivale kriipse veab. Tädi Valve kükitab ta kõrvale ja näitab ette.

„See on A,“ ütleb tädi ja Eda teeb järele. Üks viltune kriips ülevalt alla ühele poole ja teine samasugune teisele poole ning kolmas kriips keskele nende vahele. I on lihtsam. Ja L. Neid tähti Eda juba teab.

Eda töötab süvenenult. Ta on neljane ja oskab kirjutada. Meri kohiseb ja lained rullivad kaldale kindlas rütmis ning samas rütmis tõmbab Eda liivale kriipse.

Tädi Valve on ta kõrvalt lahkunud ja lamab kuumal rannaliival, raamat käes.

„Loe mulle, tädi!“ palub Eda. „Ma kirjutan su raamatu liiva peale.“

Ja tädi loebki. Raamat on võõras keeles ja Eda ei saa mitte ühestki sõnast aru. Aga kui Eda liivale kriipse tõmbab – terve rea toredaid kriipse –, siis mõistab ta korraga kõike.

Ühtäkki on tädi Valve püsti ja läheb natukeseks ujuma. Ta lubab kohe varsti tagasi tulla. Eda on küll juba nii suur tüdruk, et võib mõnda aega üksi olla. Ta on nii suur tüdruk, et oskab isegi kirjutada.

Ent natuke aega läheb mööda ning tädi ei tule tagasi. Isegi hulga aja pärast ei tule. Tädi ei tule ega tule. Hoopis hämarus tuleb, sest päike kaob suurte hallide pilvede taha ja juba langevad esimesed piisad. Piisad vajutavad liivale täppe. Kriipsude kõrvale ja vahele ja peale, igale poole. Peagi on terve rand täpiline ja tuul tõuseb ja Edal hakkab külm. Tädi Valvet ei ole endiselt kuskil. Mitte kedagi ei ole rannas ja täppide alt ei paista enam ainsatki Eda tehtud kriipsu. On ainult Eda ja täpid.

Siiski, keegi on seal veel.

Paar meetrit Edast eemal seisab lind ja puurib Edat oma kõhedate läbitungivate silmadega. See on tollesama linnu sulg, mida Eda käes hoiab. Lind on suur – peaaegu Eda-suurune – ja õige ähvardav oma kurja kollase nokaga. Eda kardab lindu. Ta on neljane ja oskab juba kirjutada, kuid vihase näoga suurt lindu Eda kardab. Eda on nüüd üleni märg ja ka sulg Eda

märjas peos on märg. Eda ei anna sulge linnule. Eda ise leidis selle rannalt ja see on nüüd Eda sulg. Lind ei tohi seda Edalt ära võtta.

Eda tõmbab liivale uusi kriipse. Tõmbab pikad read ühtlaseid ilusaid kriipse, mille vihm ja kõrgeks kasvanud laine sealsamas kustutavad. Eda ei vaata linnu poole – nii on julgem. Ta vaatab enda ette maha. Eda kirjutab.

1.

Eda võttis veiniklaasi vasakusse kätte ja üritas paremaga seelikut õigesse asendisse tagasi siktada – nii märkamatu kui võimalik. Libe vooder oli käimise ajal ümber piha kolmveerandiiru teinud ja seljaõmblus nihkunud paremale puusale. Selle seelikuga juhtus alati nii.

Ta oli galeriisse jõudnud väikese hilinemisega – kõned olid juba peetud ja näitus avatuks kuulutatud. Rahvasumm seisis seljaga seinale riputatud piltide poole ja suhtles omavahel elavalt.

Inimesi oli rohkem kohale tulnud, kui ühelt avamiselt harilikult leida võib: oli hulganisti noori – ilmselt Janeki üliõpilasi –, oli hipsterite moodi keskealisi pereinimesi, mõned südamlilikud vanadaamid ja paar

elatanud hipit ning ka ametnike moodi ülikonnastatud rahvast. Janekil oli kahtlemata suur tutvuskond. Eda otsis mõnd tuttavat nägu, ent paistis, et ta ei tundnud siin õieti kedagi. Või vähemalt mitte nii hästi, et ühe või teise seltskonnaga liituda. Akna all seisis küll häbeliku naeratusega lastekirjanik, kellega ta kunagi väga ammu ühel sünnipäeval sulgpalli oli mänginud, ja otse veinilaua kõrval kammis sõrmedega oma pikka habet kultuurikriitik, kellega koos ta omal ajal pioneeride palee näiteringis oli käinud, kuid Edal polnud tahtmist neist kummagagi tutvust uuendada. See tunne oli vist vastastikune, sest Edat märgates pöörasid nii lastekirjanik kui kriitik silmad mujale.

Päevakangelast ennast võis näha natuke eemal kultuuriministriga jutlemas. Janeki kõrval oli koha hõivanud baleriinikleidis neiu, kes, pilk ainiti Janeki rääkival suul, end katkematult vasakule ja paremale hõõritas justkui mõni rikkiläinud mehaaniline mänguasi. Plika hirmpikad jalad külmroosades mustriaga sukkades paistsid kahara tüllseeliku alt nagu meduusi suusagarad. Pisike pea hapra kaela ja keha otsas mõjus millimallika kintsude kohal eaproportsionaalselt väiksena. Muidu oli ilus tüdruk, nagu neid Janeki läheduses tihti kohata võis. Praegu polnud küll õige hetk segama minna, otsustas Eda. Ta võib Janekile hiljem hoopis helistada – õnnitleda

preemia puhul ja tänada kutse eest. Või veel parem – ta saadab lihtsalt sõnumi.

Tegelikult nii oligi hästi, sest Eda polnud galeriisse tulnud sooviga suhelda, vaid lootuses pilte vaadata, nõnda palju kui selline asi avamismelus üldse võimalik olla sai. Ta pani tühjaks saanud veiniklaasi ära, napsas suupistekandikult mõned viinamarjad ja liikus sinnapoole, kus oli näituse mõtteline algus. Otse välisukse kõrvale seinale olid kinnitatud Janeki elulugu ja näitusetutvustus.

Atlantis, luges Eda. See on kui teadvuse unustusehõlma langenud maagiline kiht, uinunud lüli kosmilise kõiksuse ja meie ihade intuiitse paradigma vahel. Visuaalne maailm, mis on tiine allegooriatest ja tulvil vihjetest Euroopa kultuuriloole, käivitab ürgsed allhoovused ja defineerib meie asendi katkematute metamorfooside aegadeülesel spiraalil. Edasi ei viitsinud ta lugeda, vaid asus fotosid vaatama.

Et näitust näha, tuli Edal pugeda inimeste selja taha. Tööd olid suuremõõtmelised ja õigupoolest oleks parem olnud neid vaadata kaugemalt kui selles kitsikuses võimalik, aga Eda lohutas end, et lähedalt uurides märkab ta detaile ja faktuure, mis muidu võib-olla kahe silma vahele jääksid.

Janek oli pildistanud veealuse maailma seda osa, milles puudus otseselt hoomatav elu. Siit ei leidnud

ühtki kala ega krabi, vähemalt mitte elusat, küll aga ohtralt merepõhja uppunud esemeid, mille vesi oli teinud enda omaks. Fotodel oli rooste poolt puretud ja roheka kihiga kaetud metallkolakaid, lainetest siledaks lihvitud puitu ja klaasi ning hoovuste survele lõpuni vastupanu osutanud plastikut ja kilet. Seal oli aastakümneteks merepõhja jäänud kapronist kalavõrk, mille kude oli veetaimedega üheks saanud, lapsikult tõntsakas meremiin ja isegi üks tilluke heleroosa nõõp, mis kesk Edale tundmatute molluskite kodasid oma süütut nõõbiidentiteeti säilitada püüdis. See oli mingi täiesti teine maailm, Janeki maailm, kus laialiskitud tamiilist oli saanud sireeni juus ja sametiseks uhutud katkisest pudelikaelast lootoseõis.

Eda oli kuulnud, kui keeruline on vee all pildistada – seal on hämar ja värvid tuhmuvad –, kuid Janek oli proff ja mingit hinnaalandust endale ei lubanud. Fotod olid tal selged ja teravad, ei mingit hämu ega liigset rohehalli.

Eda uuris parajasti ühele pildile jäädvustatud adru, mille tilgakujulised konnakulleseid meenutavad põied särasid metalselt nagu mõned eriti hinnalised ja hoolega disainitud jõulupuuettehted, kui kellegi hääl ta näitusesaali tagasi tõi:

„Vabandage!“

Eda pööras end ümber.